

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.II.20.229/2021/5. szám

Az I. rendű felperes:

(I. r. felperes neve) ((felperesek címe).)

A II. rendű felperes:

(II.r. felperes neve) ((felperesek címe).)

A felperesek képviselője:

Dr. Szepesházi Péter ügyvéd (ügyvéd címe.)

Az alperes:

(alperes neve). ((alperes címe).)

Az alperes képviselője:

Szabó Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe.)

A per tárgya:

Kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kecskeméti Törvényszék, 2.P.20.628/2020/28.

A fellebbezést benyújtó fél:

I-II. rendű felperesek, 2.P.20.628/2020/33.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 50 000 (ötvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy fizessen meg az államnak az adóhatság felhívására 95 602 (kilencvenötezer-hatszázkető) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A tényállás

[1] A felperesek, mint adósok és zálogkötelezettek, továbbá az alperesi pénzintézet, mint hitelező között 2008. március 26. napján 18 710,24 CHF nyújtására jelzálogkölcsön szerződés jött létre. A szerződés szerint a kölcsön forint összege 3 000 000 Ft, a deviza átváltás árfolyama 160,34 Ft/CHF volt. A kölcsön folyósításának napja 2008. március 26., a lejárt időpontja 2033. március 26-a, a futamidő 300 hónap volt. A szerződés II. pontja a kölcsön kondícióit tartalmazta, eszerint a havi törlesztőrészlet összege 109,27 CHF, a kezelési költség 9,36 CHF. A havi törlesztőrészlet és kezelési költség együttes összege 118,63 CHF, a törlesztési konverziós díj mértéke 1,00 %, a THM mértéke évi 8,62 %.

[2] A szerződés III.4. pontja tartalmazta, hogy az adós a kölcsön futamideje alatt havonta köteles a folyósított kölcsön teljes összege után a bank részére kezelési költséget fizetni, amelynek mértékét és havi összegét a szerződés II. pontja tartalmazza (9,36 CHF = 1545 Ft). A szerződés III.6. pontja a konverziós díjra vonatkozó kikötést tartalmazta, amely szerint az adós köteles volt a folyósított kölcsönösszeg után a folyósítás időpontjában, továbbá a kölcsön futamideje alatt havonta a havi törlesztőrészlet és kezelési költség összege után a havi törlesztőrészletek esedékességének időpontjában hatályos lakossági kondíciós lista alapján - jelen kölcsönszerződés II. pontjában meghatározott összegű konverziós díjat a bank részére megfizetni. Az adós tudomásul vette, hogy a bank jogosult a konverziós díj mértékét egyoldalúan a kamatperiódusra figyelemmel módosítani (emelni, vagy csökkenteni), amelyről az adóst írásban értesíti az első módosított konverziós díj esedékességét 15 nappal megelőzően. A törlesztési konverziós díj mértéke 1 %-ban került meghatározásra.

[3] A törlesztés feltételeit a szerződés V. pontja tartalmazta, amelyben - egyebek mellett - rögzítésre került, hogy a havi törlesztőrészlet esedékességének alapján a lakossági ügyfelekre érvényes, a havi törlesztőrészlet esedékességét 2 banki munkanappal megelőzően az esedékesség napjára alperes által meghatározott Ft/CHF deviza eladási árfolyam alapján az alperes a havi törlesztőrészlet és kezelési költség forintban kifejezett összegét CHF-re átváltja. Az alperes a havi törlesztőrészlet CHF összegét a jelen kölcsönszerződés II. pontja, valamint a V.5. pont alapján az értesítő levélben a CHF árfolyamváltozásának megfelelően az adós alperessel szemben fennálló tőketartozása terhére, vagy javára számolja el.

[4] A szerződés VIII.6. pontjában került rögzítésre a kockázatteltáró nyilatkozat az alábbiak szerint: az adós kijelenti, hogy a kölcsönszerződéssel kapcsolatos tájékoztatást a szükséges és elégséges mértékben a banktól megkapta, tisztában van az ügylet esetleges kockázataival, így különösen azzal, hogy az adott deviza magyar forinttal szembeni árfolyam alakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit egyaránt növelheti és csökkentheti. Adós az egyetemleges árfolyam veszteséget is figyelembe véve képes a fizetési kötelezettségének maradéktalan és pontos teljesítésére. Adós elfogadja, hogy a fentiek tekintetében a bankkal szemben sem most, sem a jövőben semmiféle igény támasztására nem jogosult.

[5] A kölcsönszerződés aláírásával egyidejűleg az I. rendű felperes tájékoztatót írt alá a deviza alapú lakossági hitelek árfolyam és egyéb kockázataira vonatkozóan, amely - egyebek

mellett - tartalmazta, hogy a jelenlegi kamatviszonyok között a CHF, illetve euró devizanemben fennálló tartozás után fizetendő hiteldíj (kamat és kezelési költség) mértéke lényegesen alacsonyabb a forintban felvett kölcsönök után fizetendő hiteldíjnál. Így a devizában fennálló kölcsön után jelentősen kevesebb kamatot kell fizetni, mint egy hasonló forintban fennálló tartozás után. A deviza alapú kölcsön kockázatát illetően rögzítésre került, hogy ha az adósnak forintban képződik a jövedelme, akkor a devizában fennálló tartozásának törlesztéséhez a forint jövedelméből kell gondoskodnia. Ez azt jelenti, hogy a devizakölcsön törlesztéséhez/visszafizetéséhez forintot kell a kölcsön devizanemére átváltania. A devizában meghatározott törlesztés forintban kifejezett összegét az aktuális Ft/deviza átváltási árfolyam mértéke határozza meg. Az árfolyam a devizapiaci körülmények változása miatt szinte állandóan változik: hol kisebb, hol nagyobb mértékben; egy devizaegységért hol több, hol kevesebb forintot kell fizetni. Ezért az adós bankkal szemben devizában fennálló tartozásának, illetve a devizában meghatározott törlesztésének forintra átszámolt összege az árfolyam változásával együtt módosul. Ez az árfolyamváltozás az adós számára kockázatot jelent (hiszen ezeket az ingadozásokat nem lehet előre kiszámítani), ezt a kockázatot nevezik árfolyamkockázatnak. A deviza alapú kölcsön feltétele esetén az árfolyamkockázatot az adós viseli. A tájékoztatóban továbbiakban rögzítésre került, hogy a deviza alapon, de forintban igényelt kölcsönt a bank az aktuális árfolyamon számolja át devizára. Deviza alapú kölcsön esetén az adós devizában fog tartozni a bank felé. A folyósításra kerülő deviza összegét jelzálogkölcsön esetén a szerződéskötéskör, személyi kölcsön esetén pedig a folyósításkor érvényes deviza átváltási árfolyamon határozza meg a bank, így a folyósításra kerülő devizaösszeg annál kevesebb lesz, minél több forintot ér egy deviza egység a szerződéskötéskor, illetve a folyósításkor. Visszafizetéskor ez az adós számára kedvezőbb, a devizában meghatározott törlesztőrészt akkor tudja a legolcsóbban átváltani forintról a kölcsön devizanemére, ha egy devizaegységért minél kevesebb forintot kell kiadni. Felhívták az adós figyelmét, hogy a forint és a kölcsön devizaneme közötti kamatkülönbözet csak a kamatperiódus ideje alatt fix. A futamidő alatt, mind a forint, mind a devizakamatok változhatnak és előfordulhat, hogy a forint/deviza kamatszint közötti különbség utóbb mérséklődik. A deviza kamatok emelkedése és a forint kamatok csökkenése, vagy változatlansága esetén a deviza alapú kölcsön veszíthet vonzerejéből a forint alapú kölcsönrel szemben. A fentieket konkrét példával támasztották alá.

[6] A kölcsönszerződés VIII.9. pontja tartalmazta, hogy a bank által nyújtott kölcsön és járulékai mindenkor összegének megállapítása szempontjából a bank üzleti könyvei az irányadóak, kivéve, ha azok bizonyíthatóan tévesek.

[7] A szerződés IV.2.c. pontja szerint az adós - saját költségén - a jelen kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeit tartalmazó közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot volt köteles tenni és ezen közjegyzői okirat hiteles kiadmánya - a bank által elfogadható tartalommal - a bankhoz be kellett, hogy érkezzon a kölcsön folyósítása feltételeként.

[8] A kölcsön biztosítékeként a hitelező javára a kölcsönszerződés aláírásával egyidejűleg önálló zálogjogot alapítottak a II. rendű felperes tulajdonát képező (település neve, ingatlan címe) szám alatti ingatlanra. A II. rendű alperes készfizető kezességet is vállalt az I. rendű felperes által felvett kölcsönszerződés alapján fennálló tartozás megfizetésére. A felperesek (közjegyző neve) (.....) közjegyző előtt a megkötött szerződések tekintetében egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek, amelyet a közjegyző (okirat száma)O. számon közjegyzői okiratba foglalt.

A felperesek keresete, az alperes ellenkérelme

[9] A felperesek módosított kereseti kérelmükben a kölcsönszerződés kockázatfeltárássra vonatkozó VIII.6. pontja és 3. számú melléklete, a kezelési költségre vonatkozó IV. pont, a konverziós díjat szabályozó III.6. pont és a VIII.8. pont tisztességtelensége megállapítását kérték a Ptk. 209. § (1) bekezdése, a 2/2014. PJE., továbbá a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1. § a) és b) pontjai alapján. Kérték megállapítani a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat tételére vonatkozó IV.2.c. pont tisztességtelenségét is. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérték a szerződést érvényessé nyilvánítani a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján azzal, hogy a szerződéskötés kori kölcsön tőkeösszege forint árfolyamon számítva 3 000 000 Ft. Kérték megállapítani, hogy a kölcsönszerződés II-IV. pontjai ex tunc hatállyal nem kötik őket. A szerződés érvényessé nyilvánítása esetén a fennálló tartozás összegét 3.026.010 Ft-ban kérték megállapítani 161,03 CHF/Ft árfolyam figyelembevételével. A szerződés II. és V. pontjaiban szereplő vételi és eladási árfolyamok tisztességtelensége okán a szerződés egésze érvénytelenségének megállapítását kérték, jogkövetkezményként az eredeti állapot helyreállítását, továbbá annak megállapítását, hogy a tartozásuk 1 195 028 Ft. A II. rendű felperes a fentieken túlmenően arra is hivatkozott, hogy a perbeli szerződés nem tartozik a DH törvények hatálya alá.

[10] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését kérte a Pp. 157. § a) pontja alapján a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontjára hivatkozással. Érdemi védekezése a kereset elutasítására irányult. Állította, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelel a jogszabályi rendelkezéseknek és a Kúria 6/2013. PJE határozatában foglaltaknak. Az I. rendű felperes aláírásával igazoltan átvette a külön okiratba foglalt árfolyamkockázati tájékoztatót is. A kezelési költséget illetően kiemelte, annak ellentételezéseként tényleges szolgáltatást nyújtott a felperesek részére, tiltó jogszabályi rendelkezés hiányában nem volt akadálya a kezelési költség felszámításának. A szerződés tartalmazza mind a kamat, mind a kezelési költség mértékét, azt a felperesek elfogadták, e kikötés nem tisztességtelen. A konverziós díjak tekintetében kiemelte, a DH1. és DH2. törvények szerinti elszámolást elvégzete, a konverziós díjakat a felperesek javára elszámolta. Az átszámítást követően további konverziós díjat nem számított fel. Csatolta az ezt alátámasztó elszámoló levelet. A kölcsönszerződés banki nyilvántartásra vonatkozó VIII.9. pontját illetően kifejtette, e rendelkezés érthető és világos, nem fordítja meg a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára egyoldalúan. A hitelező csak a közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatban megjelölt követelés esetén kezdeményezhet végrehajtási eljárást a felperessel szemben. Amennyiben a felperesek nem értenek egyet az összegszerűséggel, úgy végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása iránti pert kezdeményezhetnek. Vitatta, hogy tisztességtelen a kölcsönszerződés IV.2.c. pontja, a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat megtétele nem biztosít egyoldalú és indokolatlan előnyt a részére. Kiemelte, a kölcsön folyósítására a szerződéskötés napján került sor (IV.1. pont), ezért téves az a felperesi hivatkozás, hogy a kölcsön folyósítása előtt kellett tartozáselismerő nyilatkozatot tenniük. A kölcsönszerződés a DH. törvények hatálya alá tartozik, azok figyelembevételével az elszámolást elkészítette, azt a felpereseknek megküldte.

[11] A felperesek kérték a per tárgyalásának felfüggesztését az EUB előtt folyamatban levő C-609/19., C-932/19., C-472/20. számú eljárások jogerős befejezéséig. Az alperes e kérelem elutasítását kérte, mert ezek az eljárások nem minősülnek a per előkérdésének, az ügy érdemi elbírálására kihatással nincsenek, a vitatott kérdésekben az EUB már állást foglalt (C-609/19.), a Kúria is állást foglalt, több jogegységi határozatot hozott, amelyek változatlanul irányadóak. Hangsúlyozta, a C-932/19. számú eljárásban az EUB a DH. törvények uniós irányelvekkel ellentétességét vizsgálta, abban döntött, így erre tekintettel szükségtelen a per tárgyalásának felfüggesztése.

Az elsőfokú bíróság ítélete és indokai

[12] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül 76 000 Ft perköltséget. Megállapította, hogy az I. rendű felperes által le nem rótt 71 700 Ft eljárásí illetéket az állam viseli, míg a II. rendű felperest kötelezte 71 700 Ft illeték állam javára történő megfizetésére. Határozata indokolásában az alperes pergátló kifogását megalapozatlannak ítélte, mert a perben érvényesített igény nem minősül ítélt dolognak, miután a megelőző eljárásban az I. rendű felperes a szerződés létre nem jöttének megállapítását kérte, ebben a perben nem képezte vizsgálat tárgyát az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfeleltősége, ezért a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontjára alapítottan nincs lehetőség a per megszüntetésére.

[13] Határidőben érkezettnek találta a felpereseknek a kölcsönszerződés II. és V. pontjaiban szereplő, a vételi és eladási árfolyamok tisztességtelensége folytán a szerződés érvénytelensége megállapítása iránti keresetmódosítását, mert az nem minősült a korábban előterjesztett kereseti kérelem érdemi megváltoztatásának, egyebekben pedig annak vizsgálatára hivatalból is köteles volt. A felperesek e keresetmódosítást az EUB C-118/17. és a C-260/18. számú eseti döntésekre figyelemmel terjesztették elő, amelynek meghozatalára a Pp. 146/A. § (1) bekezdésében írt határidőt követően került sor, emiatt e kereseti kérelem érdemi elbírálásának nem volt jogszabályi akadálya. A kölcsönszerződés II. és V. pontjában szereplő, a vételi és eladási árfolyam tisztességtelenségére alapított igény tekintetében kifejtette, a DH1. tv. 3. §-a és a DH2. tv. a deviza vételi és eladási árfolyamok alkalmazására vonatkozó szerződési feltételeket a törvény erejénél fogva tisztességtelennek tekintette, amely a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezte, ennek eredményeként a jogalkotó a hitelező kötelezettségévé tette az elszámolás elkészítését, amelynek az alperes eleget tett. Megítélése szerint a DH. törvények rendelkezései nem mellőzhetők, ilyen rendelkezés nem olvasható ki a Kúria, az Alkotmánybíróság és az EUB határozataiból sem és nem vonható le ilyen következtetés a C-118/17. számú EUB döntésből sem.

[14] Alaptalan a felperesek árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségére hivatkozása, miután a kölcsönszerződés VIII.6. pontja és a külön íven megszövegezett 3. sorszám alatti kockázatteltáró nyilatkozat, a Kúria 6/2013. PJE határozat 3. pontjában, illetve a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglalt követelményeknek megfelelő részletes, világos, érthető tájékoztatást adott a szerződés árfolyamkockázatáról. Hangsúlyozta, a Kúria hivatkozott jogegységi határozatainak alkalmazhatóságát az EUB a C-26/13., a C-180/16. és a C-51/17. számú ügyekben kifejtette. A felperesek részére nyújtott tájékoztatás alapján egyértelmű kellett legyen a számukra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az kizárólag őket terheli. A Kúria az alperesnek a perbelihez hasonló kölcsönszerződés és árfolyamkockázati tájékoztatás körében a Pfv.I.20.095/2020/7. számú ítéleti indokolásában kifejtette, hogy a szerződés VIII.6. pontjával megegyező tartalmú tájékoztatás alapján a felperesnek tisztában kellett lennie az ügylet kockázataival, annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatásával. Mindez összhangban állt az EUB. C-186/16. és C-51/17. számú ügyben kifejtett iránymutatásával, különös tekintettel arra is, hogy a felperes az ügylet jelentős gazdasági következményeit mérlegelve úgy nyilatkozott, hogy az árfolyamvesztéséget is figyelembe véve képes a fizetési kötelezettsége maradéktalan és pontos teljesítésére. A perben meghallgatott tanúk vallomásából (Vassné Stír Andrea, Pacatoné Sipos Tamara) sem lehetett következtetést levonni arra, hogy a felperesek az írásban rögzítettől szóban eltérő tartalmú tájékoztatást kaptak az ügylet árfolyamkockázatáról és arra sem, hogy az ügyletkötés során a felperesekkel a Bankszövetség 2006. január 26. napján kiadott tájékoztatójában foglaltakat közölték. Lényeges, hogy az alperes példákön keresztül mutatta be az árfolyamkockázat

lényegét, így mindezek figyelembevételével a felperesek a kockázatok ismeretében vették fel a kölcsönt és vállalták annak visszafizetését, ezért az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás tisztességtelensége nem volt megállapítható.

[15] A kezelési költségre vonatkozó kikötés tisztességtelenségét illetően kifejtette, az adós a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint a számára rendelkezésre bocsátott pénzügyi visszafizetésére és kamat megfizetésére köteles, a Hpt. 210. § (2) bekezdése értelmében a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben a kamaton felül a díjakat és egyéb költségeket is fel kell tüntetni, amit az üzletszabályzatnak kell tartalmaznia. A Ptk. 523. §-a nem tiltja a kamat fizetése mellett a hitelező részéről költségek felszámítását, az arra vonatkozó speciális rendelkezéseket a Hpt. tartalmazza. A kölcsön nyújtásért és az ezzel kapcsolatos adminisztratív teendőkért járó ellenértéket a hitelező kikötheti ügyleti kamat és egyéb költség, így kezelési költség formájában, avagy a kezelési költséget beépítheti az ügyleti kamatba. A perbeli szerződésbe foglalt megállapodás szerint a kölcsön nyújtásával és kezelésével kapcsolatos alperesi szolgáltatások egy része kezelési költség formájában került megjelölésre, ami világos és érthető, az EUB C-621/17. számú ítéletében foglaltak szerint azzal szemben további követelmény nem támasztható, így nem kell rögzíteni a kezelési költség kiszámításának módját, a teljesítés pontos idejét és az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást. Perbeli esetben a kezelési költség felszámítása nem jelent kétszeres érvényesítést, a mögött tényleges banki szolgáltatás áll, így nem jelent olyan egyoldalú indokolatlan előnyt, amely a kölcsönszerződéssel összeegyeztethetetlen, ezáltal tisztességtelen.

[16] A konverziós díj tekintetében hangsúlyozta, az alperes a DH1. és DH2. tv-ek alapján a konverziós díjakat is elszámolta a felperesek javára, erre vonatkozó részletes elszámolást csatolt, ezt követően ilyen díjat a felperesek terhére nem számított fel. Kiemelte, a konverziós díjjal kapcsolatos tisztességtelenségi vélelmet jogszabály rendezte, ezért nemzeti vagy uniós jogszabályokkal való ütközés nem állapítható meg.

[17] Alapítalan a felperesek kölcsönszerződés VIII.9. pontjába foglalt ún. ténytanúsítványra vonatkozó kikötése tisztességtelenségre alapított igénye. Hangsúlyozta, a felpereseknek módjuk volt arra, hogy az alperes által részükre évente küldött kimutatásban szereplő elszámolást vitassák. E szerződéses kikötés a bizonyítási terhet nem változtatja meg a felperesi fogyasztó hátrányára, miután vita esetén a jogviszony létrejöttét és a kölcsön nyújtását az alperes köteles bizonyítani. A tartozás összegének megállapítása bonyolult számítás eredménye, az ehhez szükséges apparátussal, tárgyi eszközökkel a pénzintézet rendelkezik, emellett e számítás elvégzése jogszabályi kötelezettsége, a felpereseknek pedig módjuk volt arra, hogy e számításokat számon kérjék, nyomon kövessék, ezért nem jogsértő az, hogy az alperes a tartozás összegének közlésekor a saját kimutatásait veszi alapul. A felpereseknek módjuk van a tartozás összegének, a felmondás érvényességének vitatására. Ha a felperesek vitatják az összeget, úgy e tekintetben a bizonyítási terhet a Pp. rendelkezései határozzák meg, így ez nem eredményezi annak a fogyasztó terhére történő megváltoztatását. Utalt az EBH2018. G.1. számú határozatban foglaltakra.

[18] A kölcsönszerződés IV.2.c. pontjában foglalt kikötést a felperesek hivatkozásával ellentétben nem tekintette a Ptk. 242. § (1) bekezdése szerinti tartozás elismerő nyilatkozatnak, az az 1997. évi XXX. tv.-be foglalt kötelezettség vállalásnak tekinthető, ezáltal nem eredményezi a bizonyítási terhet megfordulását. Miután a kölcsönszerződés közjegyzői okiratba foglalását jogszabály írja elő, ezért az abban foglalt tartozáselismerés nem tisztességtelen a Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján. A tartozáselismerő nyilatkozat tételével egyidejűleg a felperesek részére a kölcsön folyósításra került, ezért ismerték a tartozásuk pontos összegét, az ezzel ellentétes felperesi hivatkozás téves.

[19] Elutasította a felperesek per tárgyalása felfüggesztése iránti kérelmét is. A kockázatfeltárás tisztességtelensége tekintetében kiemelte: az EUB már több ügyben állást foglalt e kérdéskörben (C-51/17., C-27/18.), míg a Kúria Konzultációs Testülete a 2019. április 10. napján közzétett emlékeztetőjében az ezzel kapcsolatos korábbi elvi iránymutatásait továbbra is irányadók. A felperesek által hivatkozott C-609/19. számú ügyben a francia jogszabályok megfelelőségét kell vizsgálni, ami a magyar bíróságokra nem irányadó, ezért ezen eljárásra tekintettel a per felfüggesztésére nem kerülhet sor. A C-932/19. számú ügy tekintetében kiemelte, az EUB már a C-118/17. számú ügyben vizsgálta a DH. törvények uniós irányelveknek való megfelelőségét, ugyanez irányadó a C-472/20. számú előzetes döntéshozatali eljárásra is, ezért a felperesek kérelmét nem ítélte teljesíthetőnek. Hangsúlyozta, az EUB által vizsgált kérdésekben a Kúria jogegységi határozatai megfelelő iránymutatást adnak, emellett a kialakult jogszabályi rendelkezések és a bírói gyakorlat is szükségtelenné teszi az EUB döntéseinek bevárását.

A fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[20] A felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kölcsönszerződés érvénytelensége megállapítását, ennek jogkövetkezményeként elsődlegesen az eredeti állapot helyreállítását és annak megállapítását kérték, hogy a felperesek alperes felé fennálló tartozása 1 195 028 Ft. Az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeként másodlagosan a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérték annak megállapítása mellett, hogy a tartozásuk 1 852 953 Ft-ot tesz ki. A jogkövetkezmények körében a harmadlagos kérelmük a szerződés érvényessé nyilvánítására irányult azzal, hogy 165 Ft/CHF feletti árfolyamkockázatot az alperes köteles viselni.

[21] Másodlagos, ugyancsak az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezésükben annak megállapítását kérték, hogy a kölcsönszerződés IV. pontjában foglalt kezelési költség, a IV.2.c. pontjában foglalt közokiratba foglalást előíró kikötés, valamint a VIII.9. pontban foglalt, a banki nyilvántartás elfogadását előíró rendelkezés tisztességtelen. Nem vitatták, hogy az árfolyamrés tisztességtelenségét jogszabály állapítja meg, azonban érvelésük szerint ennek alkalmazása nem feltétlenül áll összhangban a fogyasztó érdekével. E tekintetben hivatkoztak az EUB előtt C-932/19. számon folyamatban levő előzetes döntéshozatali eljárásra, amely azt vizsgálja, elsőbbséget élvez-e a fogyasztó akarata a jogkövetkezmények levonása során a nemzeti jogszabály kogens rendelkezéseivel szemben, akkor is, hogyha ez az unió irányelvével ellentétes. Ezt a kérdést eddig egyetlen EUB ítélet sem válaszolta meg és téves az az elsőfokú ítéleti megállapítás is, hogy a DH. törvények rendelkezéseit a magyar bíróságok eljárásuk során nem hagyhatják figyelmen kívül. E tekintetben utalt az Alkotmánybíróság V-732/2009. számú végzésében foglaltakra és az ahhoz kapcsolódó párhuzamos indoklásra, amely szerint az uniós szabályok érvényesülése érdekében a perbíróság köteles a nemzeti jogszabályt figyelmen kívül hagyni. Erre figyelemmel indokolt a per tárgyalásának felfüggesztése a C-932/19. számú eljárás jogerős befejezéséig.

[22] Az árfolyamkockázatra vonatkozóan kiemelték, a szerződés nem tartalmazott tájékoztatást arra, hogy az árfolyamváltozás miatt a felperesek vagyona súlyos veszélyhelyzetbe kerülhet és a törlesztőrészlet korlátlanul emelkedhet. A törlesztőrészletek árfolyamkockázatból eredő jelentős mértékű emelkedése már a fogyasztó életkörülményeit és beláthatóságát meghaladó kockázatot jelent, amire a fogyasztó figyelmét külön fel kell hívni, azaz külön magyarázatot kell adni arra, mit jelent a kockázat "jelentős" mértéke. A perbeli szerződés a valós, korlátlan és akár a felperesek teljes egzisztenciájára helyezve komoly veszélyt jelentő kockázatfeltárást nem ad, azt az elsőfokú bíróság sem tudta megállapítani. Lényeges, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot a szerződéskötés napján írta alá az I. rendű

felperes, ezért sérül a kellő időben történő tájékoztatás elve, ezen felül pedig a II. rendű felperes tájékoztatást nem kapott, nyilatkozatot nem írt alá. A perben meghallgatott tanúk előadták, a deviza alapú szerződések kötése nem tartozott a szakterületükhöz, emellett a bank számára az MNB tájékoztatás nyújtása volt előírva. A tájékoztatás megfelelőségét egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjével kell mérni, e tekintetben irreleváns a felperesek iskolai végzettsége, mert a vizsgálat tárgya önmagában maga a tájékoztatás. Emellett általánosan nem várható el a fogyasztótól, hogy a szerződés minden egyes pontját alaposan átolvassa, értelmezze és nem kell kételkednie abban, hogy a szolgáltató esetlegesen megtéveszti, vagy jogilag nem helytálló szerződést kínál a részére. Fenntartották kérelmüket a per tárgyalása felfüggesztése iránt az EUB előtt C-609/19. számon folyamatban levő eljárás befejezéséig, kiemelve, hogy az adott ügyben nem a francia jog és az uniós irányelvek összeegyeztethetőségét vizsgálják, hanem azt, hogy a 93/13. irányelv 4. cikk (2) bekezdése körében a szolgáltatókat a tájékoztatás tekintetében milyen követelmények terhelik.

[23] Állították, a kezelési költségre vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelen, miután nem ismert, hogy az alperes milyen szolgáltatást nyújt annak ellentételezéseként. A kezelési költség bűjtatott kamat, amit alátámaszt, hogy az a mindenkori tartozás összegéhez képest változhat. Az alperes nem bizonyította, hogy kezelési költség címen milyen szolgáltatást nyújt, ezért a költségekre vonatkozó kikötés nem felel meg a világos és érthető megfogalmazás kritériumának.

[24] A banki nyilvántartást elfogadó kikötés tekintetében hivatkoztak a Fővárosi Ítéletábra 5.Pf.20.866/2019/6/II. számú jogerős ítéletének indoklására.

[25] Aránytalannak és indokolatlannak ítélték a kötelező közokiratba foglalást előíró szerződéses kikötést [IV.2. pont c) pont], azáltal, hogy ez a folyósítás feltétele. A közokirat valós célja, hogy közvetlen végrehajtási jogot biztosítson az alperesnek, amely alapján az alperes a felmondást követően bármikor, bármilyen összegre az adós vitatásának lehetősége nélkül és egyéb bírósági eljárás megkerülésével azonnali végrehajtást indíthat az adós ellen. A végrehajtási záradék kiállítása során a közjegyző nem vizsgálhatja a tartozás összegét, továbbá, hogy a tartozás fennáll-e és milyen mértékben, és nem akadályozza a végrehajtási záradék kiállításának, ha a záradékolni kért okiratba foglalt kötelezettség jogcímét adó jogviszony egyoldalú jognyilatkozat folytán korábban már megszűnt. A kikötés nyilvánvalóan indokolatlan előnnyel ruházza fel az alperest, mert a konkrét tartozás igazolása nélkül kap közvetlen végrehajtási jogot a fogyasztóval szemben, az adós mindezt már csak perben vitathatja, emellett a kölcsönszerződés létrejöttéhez a perbeli esetben szükséges a szerződés közokiratba foglalása. Az alperes nem jelzalog hitelintézet, ezért a közokiratba foglalást jogszabály nem írja elő számára, ezáltal a sérelmezett kikötés tisztességtelen.

[26] Fenntartották kérelmüket arra vonatkozóan, hogy a folyamatban levő C-472/20. EUB eljárás is indokoltá teszi a per tárgyalásának felfüggesztését, mert a hivatkozott eljárásban megfogalmazott kérdések az eredeti állapot helyreállítására vonatkoznak, amely jelen pernek is tárgya, ezért ez az eljárás jelen per elbírálása szempontjából előkérdésnek minősül.

[27] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Fenntartotta, hogy eleget tett az árfolyamkockázati tájékoztatási kötelezettségének, a csatolt okirati bizonyítékok alapján a felperesek alappal nem feltételezheték, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy csak korlátozott mértékben terheli őket. A tanúvallomások igazolták, hogy felperesek szóban sem kaptak az írásbelitől eltérő tájékoztatást. Ennek tartalmát egyebekben a II. rendű felperes is ismerte, miután annak aláírásakor jelen volt, így nem hivatkozhat megalapozottan arra, hogy az árfolyamkockázatról nem kapott tájékoztatást. A felpereseknek kell idő állt rendelkezésükre ahhoz, hogy annak tartalmát megismerjék, elfogadják. Hangsúlyozta, konkrét példákon mutatta be az árfolyamkockázat mechanizmusát,

továbbá azt, hogy 290,87 Ft/CHF árfolyam elérése esetén éri el a felperesek fizetési kötelezettsége a forint alapú kölcsönökhöz kapcsolódó fizetési kötelezettséget. A tájékoztatás mindenben megfelel az EUB ítéleteiben foglaltaknak, a per tárgyalása felfüggesztésének nem indokolt. A deviza vételi és eladási árfolyamra vonatkozó rendelkezéseket a DH törvények tisztességtelennek minősítették, e tekintetben az elszámolás megtörtént, a jogszabályban megjelölt jogkövetkezménytől eltérni nem lehet. Nem indokolt a C-932/19. számú előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig a per tárgyalásának felfüggesztése, miután jelen perre az ott hozandó döntés csak jogszabály módosítás útján hatna ki. A DH törvények alkalmazása nem mellőzhető, ezért a C-472/20. eljárás is közömbös jelen per szempontjából. A konverziós díj és a kezelési költség tekintetében fenntartotta az elsőfokú eljárásban kifejtett indokait, e kikötések nem tekinthetők tisztességtelennek. A kondíciós lista érthetően és világosan tartalmazta a kezelési költségre vonatkozó rendelkezéseket, annak mértéke nem aránytalan, vagy indokolatlan, az a Kúria gyakorlata szerint sem tekinthető eltúlzottnak. Utalt arra, hogy más bankok a perbelinél lényegesen magasabb összegű kezelési költséggel számoltak a hitelnyújtás során.

Az ítéletábra döntésének indokai

[28] A fellebbezés alaptalan.

[29] A felperesek a fellebbezési eljárás során is fenntartották a per tárgyalása felfüggesztése iránti kérelmüket, ezért az ítéletábrának elsőként ebben kellett állást foglalnia.

[30] Osztja az ítéletábra az elsőfokú bíróság álláspontját, hogy a felperesek által megjelölt előzetes döntéshozatali eljárások során hozandó döntés bevétele jelen perben szükségtelen. A C-609/19. számú ügyben az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező nemzeti bíróság az irányelv 4. cikkének (2) bekezdése és a 3. cikk (1) bekezdésének értelmezését kéri, nevezetesen: milyen szempontok alapján kell vizsgálni a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatára vonatkozó szerződéses rendelkezések világos és érthető megfogalmazását. Tartalmilag ugyanezt a kérdést az EUB már megválaszolta a C-196/16. számú ügyben 2017. szeptember 20.-án hozott ítéletében (41. és 51. pontok), valamint a C-51/17. számú OTP Bank Nyrt. és társa contra Illyés Teréz és Kiss Emil ügyében 2018. szeptember 20.-án hozott ítéletében (78. és 83. pontok).

[31] A C-932/19. számú ügyben az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező bíróság annak megválaszolását kéri az EUB-tól, hogy az irányelv 6. cikk (1) bekezdése alapján az árfolyamrés tisztességtelenségének jogkövetkezménye körében a fogyasztó nyilatkozatát hogyan kell figyelembe venni. Az árfolyamrés alkalmazásának kérdéskörében az EUB a C-118/17. számú ítéletében kitért arra, hogy a DH1., DH2., valamint a DH3. törvények tisztességtelennek és semmisnek minősítik az említett törvényekben meghatározott kölcsönszerződésekbe illesztett árfolyamrésszel kapcsolatos szerződési feltételeket. E szerződési feltételeket visszamenőleges hatállyal az adott devizának a nemzeti bank által meghatározott hivatalos árfolyamát alkalmazó szerződési feltételekkel helyettesítik és a kölcsön fennmaradó összegét a jövőre nézve nemzeti fizetőeszközben meghatározott kölcsönné alakítják át. A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, a tanács 1993. április 5-i 93/13/EGK. irányelvének 6. cikk (1) bekezdése megköveteli, hogy a tagállamok rögzítsék: a tisztességtelen szerződési feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra, viszont, ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a felket. A magyar jogalkotó úgy orvosolta az árfolyamrésre vonatkozó szerződési feltételeket tartalmazó kölcsönszerződések problémáját, hogy e szerződési feltételeket törvényi úton módosította és a kölcsönszerződéseket érvényben tartotta. Ez a megközelítés megfelelt az uniós törvényhozó

által az irányelv 6. cikk (1) bekezdésében követett kitűzésnek. Ebből következően a DH törvényekben rögzített rendelkezések a bíróságokat jogalkalmazásuk során kötik, ezért szükségtelen a C-932/12. számú előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig a per tárgyalásának felfüggesztése, különös tekintettel arra, hogy az ott hozandó döntés csak jogszabály módosítás útján lenne érvényesíthető. Emellett a DH törvények egyértelműen állást foglaltak az érvénytelenség esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről, e tekintetben az eredeti állapot helyreállítása – amit a felperesek keresetükben igényeltek - nem alkalmazható, ezért a felperesek hivatkozása nem alapozza meg a felfüggesztés iránti kérelmet.

[32] Az árfolyamkockázatra, valamint a kezelési költség tisztességtelenségére vonatkozóan az EUB már több ítéletében állást foglalt (C-51/17., C-609/19., C-186/16.), ezért nem indokolt a C-472/20. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozandó ítélet bevárása, e folyamatban lévő eljárásban ugyanis az EUB-től nem várható olyan új tartalmú jogértelmezés, ami az ügy érdemi elbírálására kihatna. Erre figyelemmel az ítéltábla a felperesek felfüggesztés iránti kérelmét a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint 152. § (2) bekezdése alapján elutasította.

[33] Az ügy érdemi felülbírálata tekintetében az ítéltábla előrebocsátja, az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján csak a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között (247. §) bírálhatta felül. Egyetért az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontjával az ügylet árfolyamkockázatára vonatkozó tájékoztatás megfelelőségét illetően. Az I. rendű felperes által nem vitásan aláírt alperesi tájékoztatóból, valamint a szerződés tartalmából egyértelműen kitűnik, hogy a felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, amelynek kapcsán árfolyamkockázat keletkezhet, amit az adósnak kell viselnie. A tájékoztatóból a felpereseknek fel kellett ismerniük az árfolyamkockázat mibenlétét, változásának lehetőségét és annak hatását a törlesztőrészletekre, azaz azt, hogy a CHF árfolyamának a forint árfolyamával szembeni alakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit egyaránt növelheti, vagy csökkentheti. Az I. rendű felperes ennek ismeretében, az esetleges árfolyamvesztést is figyelembe véve vállalta, hogy teljesíteni fogja a szerződésből eredő fizetési kötelezettségét. A tájékoztatóból egyértelműen kiderül az is, hogy a deviza alapú kölcsön felvétele esetén az árfolyamkockázatot az adós viseli, amelyből okszerűen következik, hogy az nem kerül megosztásra a felek között. A tájékoztatásnak az EUB C-227/18. számú ítélete szerint nem kellett kifejezetten tartalmaznia a "korlátlan" kifejezést. Abból annak kellett kitűnnie, hogy az árfolyamváltozás reális és nem elhanyagolható mértékű kockázatot rejt magában, az alapján a felpereseknek képesnek kellett lenniük annak értékelésére, hogy a kikötés rájuk nézve esetleg jelentős gazdasági következményeket von maga után. Az alperes tájékoztatása mind ennek, mind az EUB C-186/16. és a C-51/17. számú ítéletében kifejtett követelményeknek megfelelt, attól nem volt elvárható részletesebb, szélesebb körű tájékoztatás nyújtása. Az okiratok konkrét tartalma alapján a felperesek tájékozott és megalapozott döntést hozhattak és értékelni tudták az ismertetett feltételek pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt hatását, miután akként nyilatkoztak, hogy az elsődleges árfolyamvesztést is figyelembe véve képesek a fizetési kötelezettségeik maradéktalan és pontos teljesítésére.

[34] Lényeges, hogy a tájékoztató konkrét példákat tartalmazott arra vonatkozóan, hogyan változnak az adós fizetési kötelezettségei a forint árfolyamának gyengülése esetén, grafikon segítségével szemléltette az árfolyamváltozás hatását. Ilyen körülmények között a felperesek alappal nem következtethettek arra, hogy az őket terhelő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy bizonyos mértékig korlátozott (2/2014. PJE. határozat III.1.), figyelemmel arra is, hogy a kölcsön futamideje 300 hónap volt, amely időszakban nem várt, az árfolyamkockázatot jelentősen befolyásoló gazdasági események is bekövetkeztek. A perben meghallgatott tanúk vallomása sem volt ezzel ellentétes, azok tartalmából nem lehet

következtetést levonni arra, hogy a felperesek szóban, az írásban rögzítettől eltérő tartalmú tájékoztatást kaptak az árfolyamkockázat mibenlétéről. Nem védekezhet megalapozottan a II. rendű felperes azzal, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatót nem írta alá, annak tartalmát ugyanis megismerte, az a kölcsönszerződés aláírásával egyidejűleg került ismertetésre, így tudomással bírt az árfolyamváltozás fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatásáról. Nem sérült emellett a kellő időben való tájékoztatás elve sem, amiatt, mert a kölcsönszerződés és az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztató aláírására egyidejűleg került sor. Konkrét jogszabályi rendelkezés hiányában nem határozható meg kell-e, s ha igen, mennyi időt indokolt biztosítani az adós számára a két okirat aláírása között. Nem volt akadálya annak, hogy ha az adós számára a tájékoztatás nem világos, vagy érthető, úgy arra további magyarázatot és megfelelő idő biztosítását kérje, arra azonban nincs peradat, hogy a felperesek ezt igényelték volna, vagy az alperes az ez irányú kérdésüknek nem kívánt eleget tenni.

[35] A felperesek által hivatkozott eseti döntés (BH2021. 41.) kapcsán az ítéltábla hangsúlyozza, hogy az annak tárgyát képező árfolyamkockázati tájékoztató a perbelitől eltérő tartalmú, ezért az azzal kapcsolatos döntés indokolása jelen perbeli árfolyamtájékoztatás megítélése körében nem releváns.

[36] A kifejtettek szerint a perbeli tájékoztató megfelel a C-51/17., C-609/19. és a C-227/18. számú EUB döntésben foglaltaknak a szerződés érvénytelensége a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján nem volt megállapítható.

[37] A felperesek fenntartották az árfolyamrés tisztességtelenségére vonatkozó álláspontjukat. Ahogyan erre a fentiekben már utalt az ítéltábla, az EUB C-118/17. számú ítélete kitért arra, hogy a DH. törvények tisztességtelennek és semmisnek tekintik a fenti törvényekben meghatározott kölcsönszerződésekbe illesztett árfolyamrésszel kapcsolatos szerződési feltételeket. E szerződési feltételeket visszamenőleges hatállyal az adott devizának a Nemzeti Bank által meghatározott hivatalos árfolyamát alkalmazó szerződési feltételekkel helyettesítik és a még fennmaradó kölcsönösszeget a jövőre nézve nemzeti fizetőeszközben meghatározott kölcsönné alakítják át. A kölcsönszerződésekben meghatározott, ilyen értelemben tisztességtelen feltételek a fogyasztókat nem kötik, azok teljesítésére nem kötelezhetők, ha pedig a szerződés a tisztességtelen feltételek nélkül is teljesíthető, úgy az változatlan tartalommal - a tisztességtelen feltételek kihagyása mellett - továbbra is köti a feleket. Az árfolyamrésre vonatkozó szerződési feltételeket illetően a DH-törvények azt a megoldást alkalmazzák, hogy a szerződési feltételek törvényi úton kerülnek módosításra, a kölcsönszerződés érvényben tartása mellett. Mindez megfelel a 93/13/EGK. irányelv 6. cikk (1) bekezdésében foglalt követelménynek, nevezetesen a szerződő felek közötti egyensúly helyreállítására vonatkozó követelménynek a szerződés egésze érvényessége fenntartása mellett. Erre figyelemmel helyesen utalt a törvényszék ítéletében arra, hogy a DH-törvények - amelyek alkalmazhatósága nem vonható kétségbe - a deviza vételi és eladási árfolyam alkalmazására vonatkozó szerződési feltételeket a törvény erejénél fogva nyilvánította tisztességtelennek, az alperes pedig az erre vonatkozó elszámolást elvégezte, emiatt az jelen eljárás során további vizsgálat tárgyát nem képezheti.

[38] A kezelési költséget illetően az ítéltábla rámutat, az nem szolgáltatás nélküli díjtétel. Az EUB a C-621/17. számú ügyben kifejtette, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érhetően kell megfogalmazni, nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség összegét, annak kiszámítása módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összeg ellenében valamennyi szolgáltatást is részletezzék. Emellett a kölcsönszerződéshez kapcsolódó kezelési költségre vonatkozó azon szerződési feltétel, amely nem teszi lehetővé az e költség ellenében nyújtott konkrét

szolgáltatások egyértelmű azonosítását, a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben fő szabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményeivel ellentétben. A perben arra utaló adat, hogy az EUB ítéletében írt főszabálytól eltérő körülmények állnának fenn, nem merült fel és konkrét körülményekre a felperesek sem hivatkoztak. Lényeges, az EUB e körben kimondta, hogy az egyes többletfizetési kötelezettség fejében azok jellegének oly módon kell kitűnnie a szerződésből, hogy vizsgálható legyen, van-e a kezelési költség mögött valamilyen szolgáltatás, ezek a jellegüknél fogva észszerűen a kölcsön kezelése, vagy folyósítása körébe tartozó szolgáltatások körébe tartoznak-e, az e szolgáltatások fejében megállapított költség nem aránytalan-e a kölcsönösszeghez képest. A felperesek a kezelési költség kapcsán kizárólag arra hivatkoztak, hogy a mögött nem áll ellenszolgáltatás, nem vitatták annak összegét, a kiszámítás módját. Az alperes az elsőfokú eljárás során részletesen nyilatkozott az ellenszolgáltatások mibenlétéről, nem vitatható, hogy a kezelési költség mögött a bank által nyújtott, a kölcsön folyósításához, kezeléséhez kapcsolódó különböző szolgáltatások állnak, ezért nem állapítható meg, hogy az alperesi pénzügyi intézet költségfelszámítása tisztességtelen lenne, vagy ugyanazon tevékenységért kétszer érvényesítene díjat (ügyleti kamatban és kezelési költségben), vagy úgy számítana fel ellenszolgáltatást az adós terhére, hogy annak hátterében nincs banki szolgáltatás, illetve a szolgáltatás mibenléte ne lenne világos és érthető. Emellett az alperes a DH2. tv. 37. §-a alapján a felperesekkel elszámolt, azt a felperesek elfogadták, eljárást nem kezdeményeztek. Az elszámolási törvény alapján a felpereseknek a jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a kezelési költség tekintetében a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összességében is megjelölt határozott kérelmet kellett előterjeszteniük, annak hiányában a DH2. tv. 37. § (2) bekezdése értelmében a felpereseknek a kezelési költségre vonatkozó szerződési kikötés érvénytelenségére alapított kereseti kérelmét úgy kellett tekinteni, hogy e megállapítás iránti kereseti kérelmüket nem tartják fenn. A felperesek a kezelési költség vonatkozásában marasztalásra és a jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozó kereseti kérelmet nem terjesztettek elő, ezért annak további érdemi vizsgálata nem lehetséges.

[39] Oszítja az ítéletábra az elsőfokú bíróság álláspontját abban is, hogy a kölcsönszerződés VIII.9. pontja nem tisztességtelen a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjai alapján. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés vitatott pontja nem biztosít az alperes részére jogosultságot arra, hogy kizárólagosan és egyoldalúan értelmezze a szerződési rendelkezéseket. Az egyoldalú értelmezés azt jelentené, hogy kizárólag a bank határozhatná meg, hogy egy szerződéses feltételt, kikötést hogyan kell érteni és alkalmazni, a bankkal szerződő félnek ebbe nem lehetne beleszólása, erre vonatkozó jogait kizárnák, a szerződéses kikötés értelmezésének jogától megfosztanák. A perbeli esetben ez a kikötés nem zárja ki a felperesek jogát és lehetőségét: az alperes a saját nyilvántartásai alapján meghatározza a felperesek tartozásának összegét, a felpereseknek a jogviszony fennállása alatt a felmondáskor és azt követően is lehetőségük van arra, hogy nyomon kövessék tartozásuk alakulását, annak törlesztését. Módjuk volt az alperestől eltérő álláspontjuk közlésére, nem voltak elzárva attól, hogy végső soron ezt akár perben is megtegyék. A felperesek rendszeresen tájékoztatást kaptak a tartozásról, annak az alperes által nyilvántartott összegéről, ha pedig azt vitatták, részletes elszámolást kérhettek, akár a végrehajtás megindítását követően is. Mindezek alapján a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontjával összhangban áll a rendelkezés, az nem tisztességtelen.

[40] Annak vizsgálata során, hogy az érintett szerződéses kikötés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütközik-e, annak megítélése jelentős, hogy a felek között létrejött szerződéses kikötés, illetve az annak alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány a Ptk. 242. §-a szerinti joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak minősül-e. Tartozáselismerés esetén ugyanis a bizonyítási teher megfordul, és az adósnak kell

bizonyítania, hogy az elismert tartozás nem áll fenn (BH1990. 439.). A fél nyilatkozatához a tartozáselismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek, ha tartozáselismerése magyarázatot nem igénylő módon kifejezetten és félreérthetetlenül történik (eBH2000. 309.). Ennek az elvárásnak csak az olyan tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyet már fennálló, összecszerően meghatározott követelés tekintetében tettek meg. A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés ilyennek nem tekinthető, e kikötés esetében ezért nem érvényesülnek a tartozáselismerés joghatásai. A kereset tárgyát képező szerződéses kikötés nem tekinthető joglemondásnak a felperesek részéről. E körbe ugyanis azok a nyilatkozatok tartoznak, amellyel a jogalany az őt kétségkívül megillető jogosultságról kifejezetten lemond. A Ptk. 207. § (4) bekezdése értelmében az igényérvényesítésről, vagy vitatásról való lemondásnak félreérthetetlennek és határozottnak kell lennie, nincs helye a nyilatkozat kiterjesztő tartalmú értelmezésének (BH1993. 673.). Nem állít fel a keresettel támadott szerződéses kikötés a felek szerződésében olyan vélelmet sem, amely szerint az alperes az igénye alapjául szolgáló valamely egyéb bizonyítást igénylő tény, egy attól különböző, másik tény bekövetkezésével és igazolásával bizonyíthatná és így képes lenne áthárítani a bizonyítási kötelezettséget a bizonyítást igénylő döntő tényre. A szerződés vitatott pontjának ilyen tartalom nem tulajdonítható. Mindezekből következően miután a kölcsönszerződés hivatkozott rendelkezése sem tartozáselismerést, sem joglemondást nem tartalmaz, nem minősíthető a fent kifejtettek szerinti vélelem hatásával bíró kikötésnek sem. A bizonyítási kötelezettség alakulását a bizonyítási eljárás lefolytatása nem befolyásolja és nem fordítja meg a bizonyítási terhet sem. Ez azzal a következménnyel jár, ha az alperes a kölcsönszerződésből eredő követelését perben kívánja érvényesíteni, úgy a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint őt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, annak alapján mekkora összeget folyósított a felpereseknek, a saját nyilvántartásában rögzített törlesztésekre figyelemmel még mekkora a felperesekkel szembeni követelése. Mindez nyilvánvalóan az alperes saját nyilvántartásán alapul, amelynek vitatása esetén az alperesnek az elszámolási elveit, módszereit, adatait, számításait le kell vezetnie. A felpereseknek ezt követően is módjukban áll az elszámolás helyességét kétségbe vonni, azzal szemben ellenbizonyítással élhetnek.

[41] A sérelmezett kikötés nem befolyásolja a kölcsönszerződésből eredő követelés kapcsán a végrehajtási záradék kiállításának feltételeit sem, nem érinti a szerződő felek igényérvényesítési, illetve védekezési lehetőségeit és nem hat ki a bizonyítási kötelezettség alakulására a végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben sem.

[42] A Vht. a felek közötti szerződéskötéskor hatályos 21. § (1) bekezdése, illetve a hatályos 23/C. § (1) bekezdése szerint a végrehajtási záradékkal látható el a közjegyzői okirat, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és az ellenszolgáltatásra irányuló, vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettségvállalás tárgyát, mennyiségét és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. Ha a kötelezettség feltételnek, vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz a Vht. hivatkozott rendelkezései szerint az is szükséges, hogy a feltétel, vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. Ha a végrehajtást kérő az adott szerződésszegés miatt közokiratba foglalt jognyilatkozattal a szerződést felmondja, akkor további feltétel nélkül helye van a végrehajtási záradék kiállításának. Ettől nyilvánvalóan eltérő kérdés, hogy a szerződésszegés valójában bekövetkezett-e, a felmondás jogszerű-e, ez ugyanis a végrehajtási záradék kiállítása során érdemben nem vizsgálható (BH1997. 348., BH2002. 492.).

[43] Az ily módon kiállított közjegyzői okirat (Kjtv. 111. §) nem ügyleti, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat, amelynek kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha az adóssal kötött szerződésben előzetesen erről külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő

nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítványok kiállításának alapjául szolgálnak. Ebből következően ilyen szerződéses kikötés hiányában ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné a végrehajtást kérő a közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását. Mindezekből következik, hogy a végrehajtási záradék kiállítása esetén az adós tartozását a Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben vitathatja, ezért a kölcsönszerződés e vonatkozásban sem biztosít több jogosultságot az alperes részére, illetve nem ró több terhet a felperesekre, mint ami őket jogszabály alapján megilletné, vagy terhelne. A fentiekből következően a bizonyítási teher a Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben is a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint alakul, a kölcsönszerződés vitatott pontjában foglaltak a felperesek jogi helyzetét nem érintik, azt nem teszik hátrányossá. Ezért az elsőfokú bíróság a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjának helyes alkalmazásával jutott arra a következtetésre, hogy a kölcsönszerződés e rendelkezése nem tisztességtelen, a bizonyítási terhet a felperesek terhére hátrányosan nem változtatja meg.

[44] A vitatott szerződéses rendelkezés emellett nem jogosítja fel kizárólagosan az alperest a teljesítés szerződésszerűségének megállapítására sem. Az a kikötés tekinthető tisztességtelennek, amely a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel arra, maguk állapítsák meg a saját teljesítésük megfelelőségét. E kikötés azonban nem a szerződés rendelkezésének értelmezésére és nem az adós teljesítése szerződésszerűségének megállapítására vonatkozik, mert a kikötés csak arról szól, hogy a bank a közvetlen bírósági végrehajtás megindítása céljából ténytanúsítvány kiállítását kérheti a közjegyzőtől az általa nyilvántartott adatok alapján. Önmagában a tartozás összegszerűségének kimutatása és igazolása semmilyen szerződéses rendelkezés bank általi egyoldalú interpretációját nem teszi lehetővé, továbbá sem kizárólagosan, sem egyéb módon nem jogosítja fel a bankot arra, hogy az ügyfél, vagy a saját szerződésszerű teljesítését megállapítsa. Ebből következően a sérelmezett kikötés a jogszabályi előírásokhoz képest nem tartalmaz hátrányos eltérést, nem eredményez és nem biztosít többletjogosultságot a bank számára és nem teszi az ügyfél kötelezettségét terheesebbé. Emellett nem csorbítja az ügyfél szerződésből eredő jogait és igényérvényesítési lehetőségét sem, nem érinti (nem vonja el) a felperes kötelmi jogát arra, hogy maga állapítsa meg az alperesek szolgáltatásának megfelelőségét, megítélje és minősítse azt (BH2018. 146., Ptk. 283. §). Ettől eltérő álláspont esetén sem tekinthető az érintett szerződési feltétel tisztességtelennek, az alperes ugyanis eleget tett a szerződésből eredő kötelezettségének, folyósította a kölcsönt, ezt követően pedig mindkét félnek érdekében állt, hogy figyelemmel kísérje a visszafizetési kötelezettség teljesítését. Ha a pénzügyintézet nem találja szerződésszerűnek az adós teljesítését, nem zárható el attól, hogy felszólítsa a teljesítésre és a felszólítás eredménytelensége esetén a jogviszonyt felmondja. Életszerű és nem jogsértő, ha a pénzügyintézet jogszabályi rendelkezés alapján a tartozás nyilvántartására köteles, úgy a tartozás összegének követelésekor a saját kimutatásait vegye alapul. A fogyasztó nincs elzárva attól, hogy vitassa az alperes nyilvántartásában kimutatott tartozás összegét, illetve az elszámolás helyességét. A Hpt. 206. § (1) bekezdése előírta a pénzügyintézeteknek, hogy folyamatos szerződések esetén legalább évente egy alkalommal, valamint a szerződés lejártakor egyértelmű, közérthető és teljeskörű írásbeli kimutatást küldjenek ügyfeleiknek, amellyel szemben a fogyasztó a Hpt. 206. § (2) bekezdése alapján kifogással élhet. Másrészt nincs akadálya annak, hogy a felek a szerződésből eredő jogvitájukban - ideértve a pénzügyintézet elszámolásának a helyességét és a szerződés esetleges felmondásának jogszerűségét is - a bíróság döntését kérjék. Erre figyelemmel a vitatott szerződéses kikötés tisztességtelensége a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján sem tisztességtelen.

[45] A kifejtettekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira figyelemmel a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[46] A felperesek fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek az alperes fellebbezési eljárási költségének viselésére, amelynek összegét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3. § (5) bekezdése alapján állapított meg. Az eljárás során az I. rendű felperes személyes költségmentesség kedvezményében részesült, ezért a másodfokú eljárási illeték viselésére a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a II. rendű felperes köteles.

Szeged, 2021. szeptember 29.

Dr. Béri András sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró